

Названа мета та завдання Національної поліції серед інших форм своєї реалізації проявляються й у забезпеченні безпеки діяльності фізичної особи підприємця в Україні, шляхом вчинення дій органами Національної поліції обумовленими їх правовим статусом.

Специфіка правового статусу Національної поліції України як спеціального суб'єкта адміністративно-правового забезпечення безпеки діяльності фізичної особи підприємця в Україні обумовлена особливістю самого об'єкта, а саме безпекою діяльності фізичної особи підприємця. Що саме слід розуміти під безпекою діяльності фізичної особи підприємця? В літературі існує різні підходи щодо розуміння безпеки підприємницької діяльності. Безпеку підприємницької діяльності розглядають як базис, фундаментальну основу забезпечення національної безпеки.

Національна поліція насамперед повинна забезпечувати безпеку приватних підприємців від дій, що є протиправними, посягають на існуючий правопорядок і таким чином створюють перешкоду діяльності фізичних осіб підприємців. Тобто безпека підприємницької діяльності у тому числі й безпека діяльності фізичної особи підприємця як об'єкт забезпечувальної діяльності Національної поліції розглядається як створення умов для безперешкодної діяльності, забезпечення відсутності неправомірних втручань та перешкод в діяльність підприємців. Безпека діяльності фізичної особи підприємця як об'єкт забезпечувальної адміністративно-правової діяльності Національної поліції вочевидь не є тотожною безпеки підприємницької діяльності взагалі. Основними забезпечувальними елементами безпеки діяльності фізичної особи підприємця з боку Національної поліції є, насамперед, об'єкти власності приватних підприємців як основа здійснення ними підприємницької діяльності.

Безпека діяльності фізичної особи-підприємця як об'єкт забезпечувальної діяльності Національної поліції це такий стан суспільних відносин при якому створені умови для безперешкодної реалізації фізичними особами-підприємцями своєї діяльності, відсутності протиправного втручання в таку діяльність, забезпечення оперативного подолання загроз життю, здоров'ю, майну фізичних осіб підприємців, у тому числі й шляхом попередження, припинення протиправних посягань на ці ті інші охоронювані законом цінності.

Правовий статус Національної поліції України як спеціального суб'єкта адміністративно-правового забезпечення безпеки діяльності фізичної особи-підприємця в Україні є частиною її загального правового статусу, та являє собою визначених чинним законодавством цілей, завдань та функцій та направлених на їх реалізацію повноважень та заходів щодо охорони та захисту приватної власності як основи здійснення підприємницької діяльності приватними суб'єктами, а також забезпечення громадської безпеки як умови безперешкодної діяльності фізичних осіб підприємців.

Одержано 01.11.2018

УДК 346.2

Людмила Анатоліївна БСЛЯЄВА,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування
Харківського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»;

Юлія Олександрівна ПЕРЕСАДА,

слухач магістратури Харківського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА ФОРМА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЯК ЕЛЕМЕНТ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Внутрішній контроль є одним із важливих напрямків роботи бухгалтерської служби підприємства. Він є також складовою забезпечення безпеки діяльності підприємства, тому як однією з основних загроз є загроза втрати майна у зв'язку з його крадіжкою або з порушенням прав на його володіння.

© Беляєва Л. А.,
Пересада Ю. О., 2018

З метою попередження негативних явищ в економічній сфері, підприємства в останні роки стали створювати служби внутрішнього контролю, але організаційні питання та методика проведення внутрішніх перевірок такими службами у достатньому обсязі не відпрацьовані. Тому питання організації і проведення внутрішнього контролю є актуальним на сьогодні в Україні і вимагає негайного вирішення.

Внутрішньогосподарський контроль є елементом економічного контролю, який, як правило, здійснюється самим підприємством. Ступінь впровадження внутрішнього контролю залежить від організаційної структури підприємства, чисельності управлінського та іншого персоналу, розгалуженості мережі відокремлених підрозділів, ступеню централізації бухгалтерського обліку та інших параметрів.

Форми й методи роботи служби внутрішнього контролю досить різноманітні і залежать від напрямків їх роботи. Як свідчить практика, ефективна служба внутрішнього контролю повинна бути сформована таким чином, щоб могла контролювати такі основні напрямки діяльності об'єктів перевірки: дотримання ними вимог нормативно-правової бази; виконання наказів і розпоряджень; забезпечення збереження майна; точність і повноту ведення бухгалтерського й управлінського обліку й складання фінансової та управлінської звітності; запобігання в обліку помилок і перекручувань.

Як основні форми внутрішнього контролю на підприємстві можна виділити: структурно-функціональну форму контролю; службу внутрішнього аудиту; контрольно-ревізійну службу.

Службу внутрішнього аудиту організують підприємства великого й середнього бізнесу, тому як це вимагає значних додаткових витрат, оскільки у службі внутрішнього аудиту повинен працювати висококваліфікований штатний персонал і мати у своєму розпорядженні відповідне технічне й програмне забезпечення.

Створення контрольно-ревізійної комісії визначається законодавчими актами і наділяється значними повноваженнями, вона є органом контролю власників. Завдання, що вирішуються ревізійною комісією, визначаються законодавством, вищим органом управління (загальними зборами) за рішенням ради директорів або наглядової ради, а також самостійно ревизором або ревізійною комісією на засіданнях. Тільки ревізійна комісія має право надавати на річні звітні збори висновок, про результати перевірки фінансово-господарської діяльності підприємства, в якому повинне бути підтвердження вірогідності інформації у звітах та інших фінансових документах; інформація про факти порушень правових актів й порядку ведення бухгалтерського обліку.

Структурно-функціональна форма внутрішнього контролю не потребує від підприємства серйозних витрат на її створення й функціонування. Суб'єктами контролю виступають особи, які представляють інтереси підприємства та є членами його колективу, добре ознайомлені зі специфікою діяльності підприємства, обізнані щодо його резервів, а також морально та матеріально зацікавлені у підвищенні ефективності його роботи. Грамотний розподіл обов'язків між суб'єктами контролю покликаний не тільки виявляти недоліки й порушення, але попереджувати і сприяти їх своєчасному усуненню. Ця форма передбачає розробку фахівцями підприємства, з можливим залученням зовнішніх консультантів, комплексу нормативних документів, що регламентують порядок взаємодії його структурних одиниць і керівників при проведенні контрольних заходів, складання документації за їх результатами, а також підготовки рішень щодо усунення виявлених недоліків і контролю за їх реалізацією.

Контроль органічно вписується у загальний виробничий процес, охоплюючи фактично всю господарську систему підприємства знизу догори. Кожен суб'єкт внутрішнього контролю, який працює на підприємстві, за неналежне виконання контрольних функцій повинен нести економічну, адміністративну або дисциплінарну відповідальність, яка повинна бути формально встановлена та закріплена за конкретним суб'єктом щодо виконання окремої контрольної функції. В іншому випадку суб'єкт не буде у відповідній мірі здійснювати функції контролю.

Структурно-функціональну форму внутрішнього контролю характеризують такі риси:

- проводиться спеціалістами функціональних підрозділів;

- здійснюється суцільне системне спостереження за збереженням і ефективним використанням всіх видів матеріальних, фінансових і трудових ресурсів;
- діє відповідно до положень про відповідний підрозділ і посадових обов'язків;
- на підставі вказівок і розпоряджень керівництва призначаються та проводяться перевірки, за їх результатами приймаються управлінські рішення;
- прийняті управлінські рішення стосуються певних напрямків діяльності окремих підрозділів і їх фахівців;
- система контролю входить до складу управління підприємством, контролює за допомогою спеціальних процедур всі питання фінансово-господарської діяльності та створює умови для ефективної роботи підприємства через удосконалення роботи її підрозділів;
- забезпечує взаємодію між співробітниками шляхом виправданого поділу відповідальності й повноважень із метою досягнення поставлених завдань;
- використовує методи й процедури адміністративного, бухгалтерського й економічного контролю;
- оперативне втручання і корегування господарських операцій, складання довідок і службових записок.

Досить перспективним, як показує практика, є поєднання структурно-функціональної форми контролю зі службою внутрішнього аудиту. Цей шлях досить корисний з погляду економії витрат при забезпеченні досить високого ступеня ефективності служби внутрішнього контролю. В цьому випадку невелика служба внутрішнього аудиту відіграє роль організатора й методолога контрольної роботи, проведеної в основному контролерами, що працюють в інших структурних підрозділах організації [1 с. 11].

Деякі недоліки практики впровадження структурно-функціональної форми внутрішнього контролю викликані тим, що методичні прийоми його практично не розроблені. У результаті внутрішньогосподарський контроль відданий на відкуп інтуїції та досвіду фахівців, які здійснюють контрольні функції на свій розсуд, адже практично відсутні необхідні методичні вказівки щодо здійснення внутрішньогосподарського контролю. Відзначимо, що подальших досліджень потребують і питання організації інформаційних потоків між суб'єктами контролю діяльності підприємства, визначення змісту посадової інструкції працівника щодо контрольних повноважень та відповідальності, тощо.

Сьогодні, коли посилюється вплив контролю на виробничу та фінансово-господарську діяльність, особливої актуальності набувають питання організації та методології контролю на підприємстві в умовах автоматизованої системи управління. Це, в свою чергу, вимагає переосмислення концепції контролю, рівень якого в цих умовах значно підвищується, контроль в умовах автоматизації є більш ефективним та оперативним для відповідних служб підприємства, де важливе значення займає фактор часу, фактор трудомісткості, а також зменшення питомої ваги паперових носіїв інформації (бухгалтерських документів) для контрольної діяльності, тощо. Варто мати на увазі, що комп'ютерні програми або надають вихідні дані для наступного процесу ручного контролю, або самі є видом контролю, що діє без утручання людини як користувача комп'ютерної системи, а прикладні програми є важливим елементом якості системи внутрішнього контролю.

Для ефективної організації і проведення внутрішнього контролю необхідно враховувати такі фактори, як структуризація підприємства, розподіл обов'язків, санкціонування та дозвіл на здійснення певних господарських операцій, фізичний контроль за наявністю та доступом до активів, а також бухгалтерський контроль за оформленням документів, залучення висококваліфікованого персоналу і здійснення функцій менеджменту, використання ефективних процедур контролю з використанням найбільш сучасних засобів обліку і інформації. Слід також враховувати особливості організації і обмеження які можуть значно впливати на рівень якості.

Список бібліографічних посилань

1. Соколов Б. Н., Рукин В. В. Системы внутреннего контроля (организация, методики, практика). М. : Экономика, 2007. 442 с.

Одержано 28.10.2018